

Hoe wordt een geletterd kind een laaggeletterde volwassene?

Alle Nederlandse kinderen leren op de basisschool hoe ze moeten lezen en schrijven. Dan is het een kwestie van tijd, voordat er geen laaggeletterden meer zijn. Toch? Het tegendeel is waar. Minstens 1 op de 10 kinderen in groep 3 krijgt op latere leeftijd problemen met het gebruiken en begrijpen van geschreven taal. Hoe kan dat? Volgens Andrea Driessé is leesplezier een bepalende factor.

Taalrijke of taalarme omgeving

“Taalontwikkeling begint al bij een een maand of drie”, vertelt Andrea. Ze is projectmedewerker Participatie en zelfredzaamheid bij Cubiss Limburg. “Om later goed te leren lezen, is woordenschat het belangrijkste. En die woordenschat staat of valt met een taalrijke omgeving.”

In een taalrijke omgeving horen kinderen veel nieuwe woorden en zinnen. Bijvoorbeeld door te luisteren naar hun ouders die voorlezen of de dag doorspreken. Horen kinderen weinig gesprekken, of veel dezelfde woorden, dan is er sprake van een taalarme omgeving.

Leesplezier neemt af op de middelbare school

Als kinderen naar school gaan, komen ze vanzelf in een taalrijke omgeving terecht. “Op de basisschool leert het grootste deel van de Nederlandse kinderen goed lezen en schrijven”, vertelt Andrea. “8 van de 10 basisschoolleerlingen vinden lezen leuk. Daar is het leesplezier nog relatief groot.”

Volgens Andrea is het juist de kunst om leerlingen op de middelbare school enthousiast te houden. “Uit onderzoek blijkt dat ongeveer 50% van de 15-jarigen nooit leest voor zijn of haar plezier”, vertelt Andrea. “Nederland scoort, vergeleken met de rest van Europa, heel laag op de motivatie voor lezen.”

Geen leesplezier: kans op laaggeletterdheid

Lezen is onder jongeren niet populair en dat kan de start zijn van een neerwaartse spiraal naar laaggeletterdheid. “Na school moet je zelf je taalvaardigheid op orde houden”, vertelt Andrea. “Het werkt net als bij een vreemde taal. Je vaardigheden voor lezen en schrijven zakken weg als je ze lang niet gebruikt.” En dat kan helaas leiden tot laaggeletterdheid. Andrea: “Als je een moeilijke lezer bent, is het lastiger om leesvaardigheid te onderhouden. Doe je dat niet, dan ga je nog moeilijker lezen en wordt het nóg lastiger.”

Helaas lopen de kinderen die opgroeien in een taalarme omgeving later meer risico. Wanneer ze als jonge volwassenen hun opleiding afronden, is de kans groot dat ze naar hun taalarme omgeving terugkeren. Bij gebrek aan input zullen hun vaardigheden snel

verwateren. De kans is groot dat ze terechtkomen in een baan die weinig eisen stelt aan hun taalniveau en ze vragen anderen om hulp. Andrea: "Vaak zie je dat laaggeletterden een partner of kinderen hebben die voor hen lezen en schrijven." Laaggeletterden die geen hulp hebben, kunnen grote risico's lopen. "Schulden gaan vaak samen met laaggeletterd zijn", zegt Andrea. "Zeker met de huidige digitalisering bestaat het gevaar dat je op den duur vastloopt."

Werken aan een oplossing

Andrea pleit voor een aanpak voor alle leeftijden: "Laaggeletterdheid vormt een lijn door het hele leven", zegt ze. Daarom is ze blij, dat ze een brede landelijke aanpak terugziet bij bibliotheken, scholen en de kinderopvang. Cubiss ondersteunt de Limburgse en Brabantse bibliotheken bij de implementatie hiervan.

De bibliotheken starten al op jonge leeftijd (vanaf 3 maanden) met een gratis op te halen BoekStart-koffertje. "De kinderen kunnen gratis lid worden en zo halen we ook ouders de bibliotheek binnen", legt Andrea uit. Bibliotheken werken samen met consultatiebureaus, kinderopvang en scholen om ouders te motiveren om te lezen of voor te lezen. Op de basisschool en de middelbare school is de bibliotheek ook steeds vaker aanwezig.

Met de Bibliotheek *op school* werken onderwijs en bibliotheek samen om leesplezier onder de aandacht te brengen. Samen met leraren zoeken de bibliotheken manieren om boeken te gebruiken in de les. "Een boek is bijvoorbeeld een mooi onderwerp voor een discussie", zegt Andrea.

Leesplezier doorbreekt de neerwaartse spiraal

Als scholen en bibliotheken samenwerken, is er een hele berg verschillende boeken om uit te kiezen. Zonder actieve promotie blijven die boeken helaas gewoon in de kast staan. "Dat is echt funest", zegt Andrea. "Kinderen en volwassenen zouden juist ondergedompeld moeten worden in boeken en uit die berg boeken moeten lezen die ze zelf leuk vinden. Als ze de liefde voor het lezen ontdekken en er lol in krijgen, is de kans groot dat ze dat de rest van hun leven meenemen."

Leesplezier kan je niet opdringen. Toch kan je leesplezier ook in een taalarme omgeving aanwakkeren. "Het is echt mogelijk om de neerwaartse spiraal te doorbreken", zegt Andrea. "Maar goede hulp van een leerkracht, bibliotheekmedewerker of ouder is daarbij van groot belang. Zelfs als maar één persoon precies de goede boeken aanreikt, kan dat voor iemand een wereld van verschil maken."

Voor meer informatie: a.driesse@cubiss.nl of 06 - 518 029 85

Deze publicatie is het resultaat van een vraagggesprek tussen Steven Bakker van Tekstenbakker en Andrea Driesse, projectmedewerker Participatie en zelfredzaamheid bij Cubiss Limburg.

provincie limburg
gesubsidieerd door de Provincie Limburg

